

STORTINGET

Innst. 355 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra Stortingets presidentskap

Dokument 8:75 S (2019–2020)

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Nicholas Wilkinson, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og Freddy André Øvstegård om å stramme inn karanteneordningen for tidligere medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i regjeringsapparatet

Til Stortinget

Bakgrunn

I Dokument 8:75 S (2019–2020) fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre regelverket slik at kontroll av karantene-loven legges til en eksisterende kontrollinstans for lignende ytelser, som eksempelvis Nav Kontroll. Kontrollinstansen skal ikke ha medlemmer som er tidligere statsråder, statssekretærer eller politiske rådgivere i regjeringsapparatet.
2. Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i karantene-lønnsordningen slik at personer som oppretter selskaper i etterlønsperioden innenfor områder som vil utløse karantene, får karantene, men ikke lønn utbetalt i den perioden, eller utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre en bestemmelse i karantene-loven som regulerer at det å spekulere i å opprette selskaper eller tilsvarende for å forlenge karanteneperioden ikke skal være lov, og at det i slike tilfeller skal utløses krav om tilbakebetaling av godtgjørelsen.

3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre karantene-loven § 20 slik at det skal ilegges overtredelsesgebyr om vilkårene er til stede.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør det mulig å kreve tilbake utbetalt godtgjørelse ved brudd på karantene-regelverket.
5. Stortinget ber presidentskapet foreslå endring i ordningen for etterlønn til medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere, slik at de som har lønns-/næringsinntekt, pensjon eller lignende etter fratredelse, ikke får utbetalt fratredelsesytelse i én måned, uavhengig av hvor inntekten stammer fra.»

Tilsvarende forslag ble forrige sesjon fremmet av representantene Karin Andersen, Arne Nævra, Kari Elisabeth Kaski, Petter Eide og Freddy André Øvstegård, jf. Dokument 8:77 S (2018–2019).

Generelt

Forslagsstillerne er av den oppfatning at det bør gjøres flere endringer i hvordan karanteneordningen er utformet, hvem som håndhever reglene, og hvilke reaksjoner som kan komme av brudd. Reglene bør ligge tettere opp mot den situasjonen resten av befolkningen opplever dersom de mister jobben eller bryter reglene for ytelser fra det offentlige. Dette er ifølge forslagsstillerne viktig for å beholde tillit i befolkningen og motvirke politikerforakt.

Forslagsstillerne viser til at de er kjent med at det arbeides med å nedsette et utvalg for å se på reglene, men mener likevel at Stortinget bør gi klarere bestillinger til utvalget om et minimum av innstramminger, i tråd med det som fremmes i forslaget.

Endre Karantenenemndas sammensetning

Forslagsstillerne mener dagens regler gjør at medlemmene i Karantenenemnda har for tette bindinger til toppolitikken, og at det ikke legges stor vekt på erfaring fra andre kontrollinstanser. Det bør ikke være tidligere statsråder i nemnda, og saksbehandlingen burde i stedet legges til en instans som ikke har bindinger til tidligere toppolitikk.

Stramme inn på omgåelse ved opprettelse av selskap e.l.

I begrunnelsen for forslaget vises det til at det har vært flere hendelser hvor det fremstår som om det spekuleres i å etablere en konsulentvirksomhet etter at en regjeringsspolitiker går ut av sin stilling, men før perioden for etterlønn går ut. Forslagsstillerne skisserer to alternative tilnærminger til dette. Det ene alternativet går ut på at personer som oppretter selskaper i etterlønsperioden innenfor områder som vil utløse karantene, ikke skal ha krav på godtgjørelse i perioden. Det andre alternativet er å slå ned på det som er rene omgåelser.

Strengere reaksjoner ved brudd på karanteneoven

Forslagsstillerne viser til at det ved brudd på bestemmelsene i karanteneoven i dag er følgende mulige reaksjoner: pålegg, tvangsmulkt, administrativ inndragning og overtredelsesgebyr. De mener at det ved grovt uaktsom eller forsettlig overtredelse av bestemmelsene i karanteneoven skal reageres med et overtredelsesgebyr, og at dette dermed bør endres fra en «kan»-bestemmelse slik det er i dag. De mener også at det bør innføres en hjemmel for å kreve tilbake urettmessig utbetalt godtgjørelse, slik det er for andre offentlige ytelser.

Stramme inn regler for etterlønn

Forslagsstillerne mener ordningen med at medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere automatisk får fratredelsesyttelse i én måned uavhengig av annen inntekt i samme periode (med mindre de går tilbake til Stortinget), bør avvikles.

Presidentskapets merknader

Presidentskapet viser til at det i kapittel 2 i lov 19. juni 2015 nr. 70 om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og statsansatte (karanteneoven) er regulert hva som gjelder ved politikeres overgang til stilling mv. utenfor statsforvaltningen. Lovens kapittel 2 gjelder for medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i regjeringssapparatet. Der er det blant annet regler om karantene, godtgjørelse og Karantenenemnda, jf. også nærmere regler i forskrift 2. desember 2015 nr. 1380 om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og statsansatte.

Presidentskapet viser videre til at reglene om fratredelsesyttelse (etterlønn) fastsettes ved stortingsvedtak, slik de senest er endret ved Stortingets vedtak 8. desember 2011.

Presidentskapet viser til at tilnærmet likelydende forslag ble fremmet i forrige sesjon, og at de i tråd med innstillingen fra presidentskapet ikke ble vedtatt, jf. Dokument 8:77 S (2018–2019) og Innst. 393 S (2018–2019). I sin innstilling viste presidentskapet til uttalelse fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet om at departementet arbeidet med enkelte spørsmål knyttet til karanteneoven, og at det ville være naturlig å vurdere andre endringer i reglene i den sammenheng.

Presidentskapet merker seg at departementet den 8. februar 2020 publiserte en pressemelding om at regjeringen har besluttet at det skal nedsettes et lovutvalg som skal gjennomgå karanteneoven. Det fremgår der at utvalget som del av sitt arbeid skal vurdere det representantforslaget om karanteneordningen som ble fremmet i Stortinget i forrige sesjon.

Presidentskapet mener det er hensiktsmessig at Stortinget avventer arbeidet til lovutvalget som skal gjennomgå karanteneoven før det tar stilling til innholdet i det foreliggende representantforslaget. Videre mener presidentskapet det ikke er ønskelig å legge bindinger på utvalgets arbeid slik representantforslaget legger opp til. Presidentskapet legger til grunn at lovutvalget vil vurdere de aktuelle forslagene (1–4) i Dokument 8:75 S (2019–2020) i sitt arbeid.

Presidentskapet merker seg at det er presisert i utvalgets mandat slik det er omtalt i departementets pressemelding, at lovutvalget ikke skal vurdere reglene om fratredelsesyttelse for politikere. Dette tilsier at forslag nr. 5 i representantforslaget ikke vil være omfattet av utvalgets arbeid.

Presidentskapet viser til at forslag nr. 5 i representantforslaget går ut på at ordningen for fratredelsesyttelse til medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere bør endres slik at de som har lønns-/næringsinntekt, pensjon eller lignende etter fratredelse, ikke får utbetalt fratredelsesyttelse i én måned, uavhengig av hvor inntekten stammer fra.

Presidentskapet mener det ikke er hensiktsmessig å gjøre endringer i enkelte elementer av eksisterende regler om fratredelsesyttelse uten at det ses i en helhetlig sammenheng. Før det vurderes å gjøre endringer i reglene om fratredelsesyttelse, mener presidentskapet derfor at man bør avvente både arbeidet med å revidere karanteneoven samt arbeidet til utvalget som skal utrede felles prinsipper for godtgjørelse til politikere på alle forvaltningsnivåer, jf. Stortingets vedtak 28. april 2020 om å nedsette et slikt utvalg.

Presidentskapet vil på denne bakgrunn tilrå at representantforslaget i sin helhet ikke vedtas.

Presidentskapets tilråding

Tilrådingen fremmes av et samlet presidentskap.

Presidentskapet råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:75 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Nicholas Wilkinson, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og Freddy André Øvstegård om å stramme inn karanteneordningen for tidligere medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere i regjeringsapparatet – vedtas ikke.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 4. juni 2020

Tone Wilhelmsen Trøen

Eva Kristin Hansen

Morten Wold

Magne Rommetveit

Nils T. Bjørke

Ingjerd Schou

